

MORSØ KOMMUNE
Teknik og MiljøPeter Bertelsen
99707056

pbe@morsoe.dk

Jernbanevej 7
7900 Nykøbing Mors
Telefon 99 70 70 00
kommunen@morsoe.dk
morsoe.dk

Dispensation - Fortidsmindebeskyttelseslinjen

Ørndrupmark 10, 7960 Karby- matr.nr. 5 a, Ørndrup Hgd., Karby

Der henvises til ansøgning om dispensation af 3. november 2024 fra naturbeskyttelseslovens § 18 i nedenfor nævnte byggesag.

Byggearbejdets art og omfang

2024-1007: Lovliggørelse af udnyttet tagetage - Ørndrupmark 10

Dispensationen omhandler

Bygningsmæssige ændringer ved etablering af tagvinduer foretaget omkring 2013 i forbindelse med udnyttelse af 84 m² tagetage til beboelsesformål.

Der er isat seks tagvinduer på den side af taget, der vender mod nord, ind mod gårdspladsen og mod nærtliggende rundhøj med fredningsnummer nr.15041. Vinduerne er standard tagvinduer, der ligger i niveau med resten af taget.

Foto af beboelseshuset og de seks tagvinduer.

Afstanden mellem rundhøjen og nærmeste tagvindue er ca. 44 m. Det ansøgte ligger således indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen på 100 m fra rundhøjen.

Luftfoto med rundhøjen (rød punktmarkering) og dets beskyttelseszone samt ejendommens bebyggelse.

Afgørelse:

Der meddeles dispensation for naturbeskyttelseslovens §18, med henblik på retlig lovliggørelse af det ansøgte.

Dispensationen meddeles med lovhjemmel i naturbeskyttelseslovens § 65 stk. 2.

Begrundelse for dispensation

Dispensationen kan meddeles indenfor de hensyn som naturbeskyttelseslovens § 18 tilsigter at varetage.

Morsø Kommune har i sin afgørelse lagt vægt på, at tagvinduerne ikke i væsentlig grad forringer fortidsmindets værdi som landskabelement.

Sekundært ligger kommunen til grund, at Kystdirektoratet d. 23. januar 2024 har meddelt lovliggørende dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 15 til selve samme tilstandsændring.

Vurdering og vilkår for afgørelse

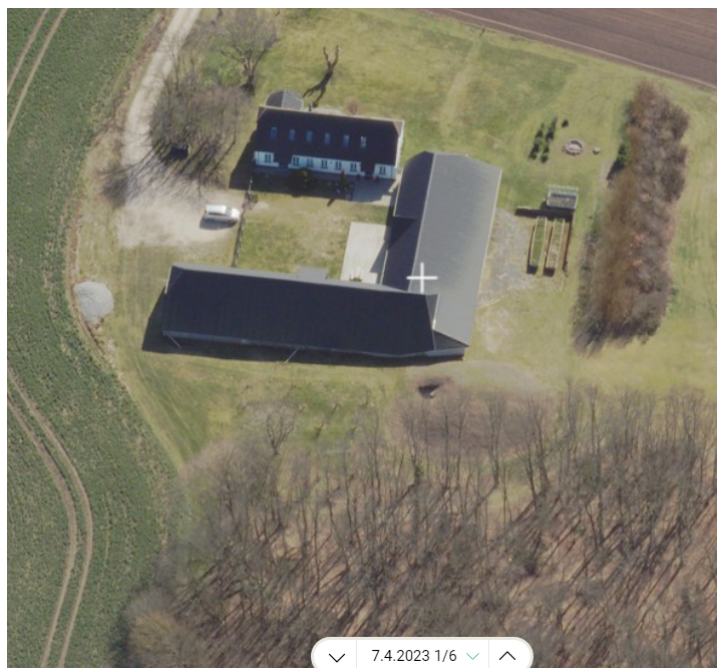
Besigtigelse

Morsø Kommune har ikke besigtiget ejendommen. Luftfotos og beskrivelse/fotos af rundhøjen ligger til grund for vurderingen.

Ejendommen er en beboelsesejendom i landzonen. Ejendommen ligger på den vestlige del af Mors, ca. 225 m fra kysten.

Ejendommen består af beboelseshus og to sammenbyggede længer, som i dag anvendes til udhusformål. Bebyggelserne danner tilsammen en gårdsplads, som åbner op mod øst. Hus og længer har omtrentlig samme bygningshøjde.

Rundhøjen ligger nord for længerne og bag rundhøjen er der en mindre skovbevoksning. Rundhøjen ses at være lavere end bebyggelsen.

Skråfoto set fra nord mod syd: Rundhøjen ses mellem skovbevoksningen og de sammenbyggede længer. De seks tagvinduerne på beboelseshuset ses tydeligt.

Foto af rundhøjen (kilde: Kulturarv.dk)

Partshøring naboer

Det er vurderet at der ikke er parter der er direkte påvirkede af det ansøgte.

Påvirkning af internationalt naturbeskyttelsesområde, og/eller om det får konsekvenser for de dyre- og plantearter, der er optaget på habitatsdirektivets bilag IV arter.

Det nærmeste Natura 2000-område (nr. 42, Mågerodde og Karby Odde) ligger ca. 100 m mod nord og vest. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 177 og fuglebeskyttelsesområde nr. 25.

Det ansøgte ikke vil have en væsentlig påvirkning på leve- eller ynglesteder for bilag IV-arter, samt at den økologiske funktionalitet for arterne bevares på minimum samme niveau. Morsø Kommune vurderer ligeledes, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil forårsage en væsentlig påvirkning på naturtyperne eller arter på udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område. Der er således ikke behov for en nærmere konsekvensvurdering.

Udtalelse om de arkæologiske/ kulturhistoriske interesser fra Morslands Kulturhistoriske Museum og/ eller Kulturarvsstyrelsen:

Morsø Kommune vurderer, at der ikke er grund til at anmode om en udtalelse, idet sagen vedrører et antal mindre tagvinduer, som er etableret i eksisterende bebyggelse.

Vurdering i forhold til formålet med fortidsmindebeskyttelse

Om formålet

Det fremgår af Miljøministeriets Vejledning nr. 62 - December 2022 "Vejledning om bygge- og beskyttelseslinjer naturbeskyttelseslovens §§ 16-19", at:

"Formålet med forbuddet mod tilstandsændringer er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer og samtidig sikre de arkæologiske lag i området omkring fortidsminderne, da der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn i områderne omkring de fredede fortidsminder. Dette har betydning ved ansøgninger om bl.a. terrænnændringer, tilplantning og bebyggelse."

Endvidere fremgår det, at "Forbuddet mod tilstandsændringer i § 18, stk. 1 omfatter fysiske tilstandsændringer".

Det ansøgte falder ikke ind under § 18, stk. 2, nr.1, da isætning af tagvinduer ikke kan sidestilles med mindre vedligeholdelsesarbejder, men må betragtes som væsentlige ombygningsarbejder i relation til de hensyn naturbeskyttelseslovens § 18 varetager.

Den konkrete vurdering

Rundhøjen er udførligt beskrevet af kulturarvsstyrelsen: [Lokalitet \(kulturarv.dk\)](http://Lokalitet.kulturarv.dk).

I 1980 er rundhøjen beskrevet som "Mål: 3,0 x 20,0 x 18,0 m. Beskadigelser: Fra SV skærer en dyb kløft sig fra højfoden ind til centrum, hvor en jættestue er frilagt. - Dæksten er fjernet, mens 10 sidesten stadig er bevaret. Højens NØ- og Ø-side og Ø-foden har været udsat for mindre afgravninger. Den SØ-lige højfod er bortgravet og fremstår nu som stejl brink for at give plads til markvej mellem høj og udbygninger. Højens SV-fod er ligeledes afgravet. Paragraf 53: Bygninger indenfor 100 m.-zonen. Skaderne og bygningerne er alle af ældre dato. Bevoksning: 1980: Græs".

Kystdirektorat skriver i sin afgørelse:

"Det taler for en dispensation til tagvinduerne mod nord, at udvidelsen af boligarealet inden for eksisterende bygningsmæssige rammer mindsker påvirkningen på kystlandskabet, frem for en udvidelse af boligarealet ved tilbygning. Tagvinduerne anses i den sammenhæng for nødvendige, for at tagetagen forsynes med dagslys og flugtveje. Det taler endvidere for, at boligen ligger tilbagetrukket i landskabet, med driftsbygninger placeret mellem boligen og kysten. Tagvinduerne mod vandet, vender således ind mod et gårdrum, med driftsbygning ud mod kysten. Kystdirektoratet finder efter en konkret vurdering, at det ansøgte udgør et sådant særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation."

I lighed med Kystdirektoratet, er det Morsø Kommunes vurdering, at det må tillægges vægt, at rundhøjen ligger bag ejendommens sammenbyggede længer (omtalt af Kystdirektoratet som "driftsbygninger") og dermed i rimelig afstand fra boligen. Dette tilsammen med tagvinduernes størrelse, placering og afstande til rundhøjden bevirker, at tagvinduerne ikke i væsentlig grad forringer rundhøjens betydning som landskabselement eller skæmmer udblikket fra rundhøjen.

Det skønnes ikke proportionalt at nægte en retlig lovliggørelse, når der ikke er sket væsentlig forringelse af rundhøjens betydning som landskabselement, som følge af isætningen af tagvinduerne.

Samlet vurdering

Det er Morsø Kommunes samlede vurdering, at der kan meddeles dispensation i den konkrete situation.

Annoncering og klagevejledning

Annoncering / Offentliggørelse

Afgørelsen offentliggøres på kommunens hjemmeside.

Klagevejledning

Der er **4 ugers** klagefrist for afgørelsen. Klagefristen udløber dermed den **11. december 2024**.

Du klager via Klageportalen, som ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk - typisk med NEM-ID eller MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Morsø Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Morsø Kommune i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som du finder via Nævnenes Hus - www.naevne-neshus.dk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet på e-mail mfkn@naevneneshus.dk eller til Morsø Kommune. Hvis du sender din anmodning til Morsø Kommune, videresendes anmodningen herefter til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Afgørelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har således opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Søgsmål

Jf. Naturbeskyttelseslovens § 88 stk. 1 skal søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven eller de regler, der udstedes efter loven, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Med venlig hilsen

Peter Bertelsen
Byggesagsbehandler

Kopi af afgørelsen med bilag sendes til orientering til:

Slots- og Kulturstyrelsen; post@slks.dk

Miljøstyrelsen; mst@mst.dk

Naturstyrelsen; nst@nst.dk

Kystdirektoratet; kdi@kyst.dk

Morslands Historiske Museum; anders.have@museummors.dk

Thisted Museum; ark@museumthy.dk

Friluftsrådet; Morsoe@friluftsradet.dk, lokalraad@friluftsradet.dk

Dansk Botanisk Forening; kontor@botaniskforening.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Morsø; dnmorsoe-sager@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening; dn@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening; natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening Lokalafdeling; morsoe@dof.dk